

Svenska Norgehjälpen

– En folkrörelse för ett broderfolk i nöd

Ett kunskapsprojekt på Mälsåkers slott sommaren 2010

Norge är ett välbärgat land tack vare stora naturrikedomar av olja och gas. Annorlunda var det för 65-70 år sedan. Då var Norge ockuperat och exploaterat. Få länder blev så plundrade av Nazi-Tyskland, räknat per invånare. Vardagsvaror blev lyxvaror och hungersnöd hotade.

I Sverige väcktes folkopinionen då ockupationsmakten och dess Quislingstyre blev alltmer brutal. Strax efter terrorbombningar 1940 levererades de första *svenskehusen*. I Göteborg bildades en lokal hjälpkommitté redan 1941. Från 1942 samordnades biståndet genom riksorganisationen *Svenska Norgehjälpen* med LO, SAF och KF i spetsen.

Norska män och kvinnor i övre medelåldern har krigsminnen av daglig utspisning av *svenskesuppe* och distribution av *svenskepakker* inför jul och sommarlov. En viktig central för utspisning av *svenskesuppe* och distribution av diverse hjälp var svenska Margaretaskolan i Oslo.

Svenska Norgehjälpen mobiliserades av 30-talet ideella och politiska förbund. 800 lokalkommittéer samlade in pengar, begagnade kläder, skor, husgeråd m.m. Bl.a. skänktes 65 000 ton livsmedel. En av de största givarna var näringslivets fond *Norvegia*. Svenska staten och Norges exilregering i London gav miljonbidrag. Trettondagen 1943 arbetade c:a 40 000 svenskar extra vid 150-talet företag. Totalt gav denna insats 600 000 kr. Sammanlagt uppgick kontantbidragen till 72 miljoner kronor – eller 1,35 miljarder i dagens penningvärde. Hjälpen kulminerade vid krigsslutet 1945 med en stor radioinsamling.

Kunskapsprojektet *Svenska Norgehjälpen* på Mälsåkers slott i Sörmland 2010-11 har som plattform en ny utställning. Den gamla utställningen om de norska "polistrupperna" - *Den glömda armén* – rustas ner men finns kvar i ett slottsgemak. En prioriterad målgrupp för den nya satsningen blir skolungdom i Mälardalen i en första etapp. Även skolgrupper från Norge är givetvis välkomna. Projektet har en rad sponsorer, bl.a. Söderbergsstiftelserna, Landstinget Sörmland, norska *Ferd*-koncernen, Folke Bernadotteakademien, Norges ambassad i Stockholm, LRF och Konsumentföreningen Svea.

Svensk-norsk samtidshistoria under andra världskriget gestaltas med främsta syfte att aktualisera solidaritet över gränser i krig, konflikter och katastrofer. Utställningen kan brukas för att sprida kunskap och väcka opinion i nutida frågor om flykting- och främlingskap.

Mälsåker är ett vackert Tessinslott på Selaön, Mälarens största ö, inom Strängnäs kommun och med Stallarholmen som närmaste tätort. *Svenska Norgehjälpen* är öppen för publik från lördag 29 maj. För allehanda information om öppettider etc besök gärna projektets hemsida www.svenskesuppe.se eller www.malsaker.nu